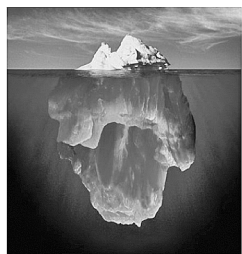

ФЕТАЛЬНИЙ АЛКОГОЛЬ

одна із найпоширеніших причин затримки розумового

Фетальний алкогольний синдром або алкогольний синдром плода - це узагальнююча назва для різних за ступенем тяжкості проявами відхилень у розвитку дитини, причинами яких є вживання вагітною жінкою алкогольних напоїв. Більш точним, очевидно, є використання терміна "фетальний алкогольний спектр порушень - ФАСП", що включає як надводну, так і підводну частину айсберга, об який розбиваються долі тисяч родин. ФАСП - термін-парасолька, який охоплює такі поняття, як фетальний алкогольний синдром (ФАС) - найбільш тяжке ураження; пов'язані з алкоголем порушення нейроповедінкового розвитку, а також фетальний алкогольний ефект (ФАСЕ) - найм'якший прояв.

ФАС – лише вершина айсберга

- Фетальний алкогольний синдром
- Фетальний алкогольний ефект
- Нормальний, але ніколи не реалізує весь потенціал

- **ФАС – руйнівний розлад розвитку дітей, народжених жінками, які вживали алкоголь під час вагітності.**
- **Незважаючи на можливість запобігання, продовжують народжуватися діти, на яких впливали великі дози алкоголю.**
- **Наслідки ФАС впливають на окремих індивідів, родину і суспільство загалом.**
- **"Ціна" ФАС надзвичайно велика, у тому числі фінансово.**
- **Необхідно впровадити стратегії запобігання і доступно-го та ефективного лікування.**

Достеменно відомо, що незалежно від терміну вагітності алкоголь швидко долає плацентарний бар'єр, а його концентрація в крові плода відповідає такій в крові матері. Проникнувши в організм плода, алкоголь тривалий час циркулює в крові та тканинах ембріона і плода в незмінному вигляді, оскільки не відбувається його руйнування в печінці. Це зумовлено відсутністю або недостатньою кількістю відповідних ферментів, які починають вироблятися печінкою плоду лише в другій половині вагітності. Протягом перших років життя дитини цих ферментів виробляється теж мало.

Алкоголь, проникаючи в клітини ембріона-плода, пригнічує в них синтез ДНК та РНК і, відповідно, синтез білка. Він також зумовлює дефіцит вітамінів та порушує обмін речовин. Численні точки, на які впливає ФАСП, включають ранні ембріональні гени - Pax6, Otx 6, Sox 3 та NCAM, TBX5, VAX, окислювальний стрес, зміни апоптозу, епігенетичні ефекти на гістони та ДНК, порушення механізмів клітинної адгезії, наприклад, молекули L1 та зв'язування, змінена відповідь на трофічні фактори: IGF, NGF, нейротрансмітерна система: глутамат; серотонін; порушеннями розвитку глії та міграції, порушення мієлінізації.

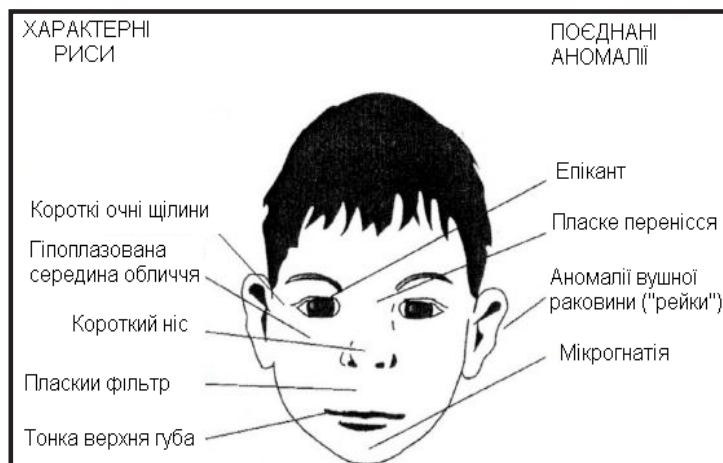
NB! Мозок, що розвивається, є найбільш вразливою до пренатального впливу алкоголю структурою.

Характер наслідків алкогольного впливу на плід залежить від багатьох причин: дози алкоголю, способу вживання (часте чи хронічне), вживання алкоголю в підлітковому віці, генетичних особливостей, синергічних реакцій на інші ліки, взаємозв'язку із змінами в харчуванні.

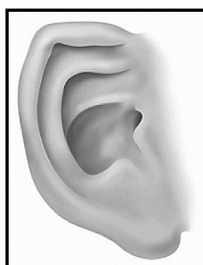
Наукові дослідження свідчать, що щоденне вживання вагітною жінкою 30 грамів спирту (або інших алкогольних напоїв у перерахунок на спирт) значно підвищує ризик виникнення ФАС. Варто зазначити, що інколи цей синдром зустрічається й у дітей тих жінок, які вживали 3-5 грамів спирту на добу.

КЛІНІЧНА КАРТИНА ФАС

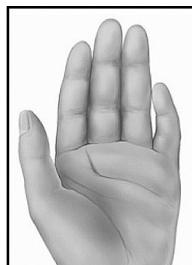
ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ПОЄДНАНІ АНОМАЛІЇ ФАС

Конфігурація вуха у вигляді колі ("рейки")

Долонна складка у вигляді хокейної ключки

Фетальний алкогольний спектр порушень (ФАСП) вважається однією з основних причин порушення розвитку у світі. Однак в Україні, як і у багатьох країнах, бракує даних щодо вживання алкоголю вагітними жінками та чітко встановленої частоти ФАСП серед дітей різних вікових груп. За даними наукових досліджень, в багатьох країнах світу від 3% до 10% вагітних жінок вживають щодня таку дозу алкоголю, яка може спричинити ураження плода. Ці дані є свідченням надзвичайної актуальності проблем захворюваності, інвалідності та смертності дітей, пов'язаних з алкогольним синдромом плода в Україні.

Частота ФАС серед дітей у США – 0,5-2 випадка на 1000 новонароджених, в Україні – 0,5-0,6 на 1000 новонароджених. Вважають, що частота ФАСП у дітей становить 1%.

Дані досліджень підтверджують доречність включення консультування щодо зменшення вживання алкоголю вагітними жінками в рутинну практику. Адже ФАС належить до вроджених вад розвитку, яким можна **запобігти на 100% лише шляхом відмови від вживання алкоголю під час вагітності.**

NB! Вагітна жінка навіть при бажанні не може випити наодинці – компанію їй завжди складає плід.

Особливе значення в патогенезі ФАС мають різноманітні патологічні зміни в плаценті. Доведеним є той факт, що в умовах хронічної алкогольної інтоксикації відбувається зниження маси плаценти та плоду-плацентарного коефіцієнту, виникають білі інфаркти плаценти, утворюються тромби. Результатом цих деструктивних змін в плаценті є порушення її основних функцій, розвиток фетоплацентарної недостатності, гіпоксія та гіпотрофія плоду.

NB! Більшість проявів ФАС є вторинними наслідками дії алкоголю на розвиток мозку.

NB! Не існує єдиної безпечної дози, оскільки шкідливість алкоголю також залежить від особливостей жіночого організму.

Виділяють три основних групи ознак ФАС:

Порушення з боку ЦНС:

- о затримка росту:**
 - 97% Затримка пре- і постнатального росту (маса тіла та/або зріст \leq 10-го перцентилу)
 - 93% Мікроцефалія (об'єм голови \leq 10-го перцентилу)
 - о дизморфії лицьового черепа:**
 - 92% Короткі очні щілини (довжина очних щілин \leq 10-го перцентилу)
 - 49% Епікант
 - 94% Довгий, плаский фільтр
 - 94% Тонка верхня губа
 - 8% Щілина піднебіння
 - о додаткові ознаки і вроджені вади:**
 - 49% Аномалії суглобів; обмежені рухи в ліктьових суглобах, камптодактилія тощо
 - 41% Змінені долонні складки – дистальна згинальна складка у вигляді хокейної ключки
 - 50% Вади серця
 - 32% Аномалії зовнішніх геніталій
 - 29% Капілярні гемангіоми
 - Конфігурація вух у вигляді колі
- 90% Затримка розумового розвитку**
- 98% Дисфункції тонкої моторики**
- Порушення поведінки:**
 - проблеми з пам'яттю
 - низька швидкість обробки інформації
 - труднощі з узагальненням та встановленням причинно-наслідкових зв'язків
 - невіддатливе, негнучке мислення
 - труднощі зі зміною видів діяльності
 - надмірна чутливість до сенсорних подразників

